

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-464-1-9>

**FORMATION OF DIGITAL LITERACY
OF PUBLIC SERVANTS IN UKRAINE**

**ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ
ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ**

Melnychuk L. M.

*Doctor of Science in Public
Administration, Senior Lecturer at the
Department of Public Management,
Administration and Social Work
Shupyk National Healthcare
University of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Мельничук Л. М.

*доктор наук з державного управління,
старший викладач кафедри публічного
управління, адміністрування та
соціальної роботи
Національний університет охорони
здоров'я імені П.Л. Шупика
м. Київ, Україна*

В умовах цифровізації публічного управління вагоме значення для успішного функціонування його механізмів, досягнення ефективності і результативності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування відіграє високий рівень цифрової грамотності публічних службовців, постійне оновлення цифрових компетентностей та дієве їх застосування у професійній діяльності. А враховуючи, що технології стають дедалі складнішими, різноманітнішими та швидко розвиваються, це вимагає від публічних службовців постійного підвищення компетентності, яка включає не лише вміння використовувати комп'ютери у своїй професійній діяльності, а й протистояти викликам кібер-ризиків, уникати небезпек у цифровому просторі, зберігати конфіденційні дані, вміти ефективно впроваджувати електронні послуги для громадян та вирішувати проблемні ситуації за допомогою цифрових технологій [9].

При цьому аналіз результатів різних опитувань та досліджень [2; 10] демонструє, що незважаючи на підвищення рівня цифрової грамотності публічних службовців, він все таки залишається недостатнім. Загалом лише 56,2% публічних службовців володіють базовими цифровими навичками, Середній рівень цифрових навичок мають 24,6% публічних службовців, а 20,2% мають високі цифрові навички. Такі показники доводять необхідність здійснення органами публічної влади комплексу нормативно-правових та організаційних

заходів з метою удосконалення політики розвитку цифрової компетентності публічних службовців.

Слід зауважити, що формування та реалізація цього напрямку політичної діяльності як складової державної політики цифрового розвитку здійснюється на засадах, визначених Кабінетом Міністрів України [1]. Цей напрям політики впроваджується також відповідно до положень цілої низки стратегічних документів, що стосуються реформування державного управління, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами, розвитку національної економіки, регіонального розвитку, забезпечення цифрової безбар'єрності, зокрема [7-8]. Зазначеними стратегічними документами передбачено, з-поміж іншого, й окремі аспекти формування цифрових компетентностей публічних службовців.

Крім того, у 2021 р. Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку цифрових компетентностей до 2025 р. [5], яка спрямована на підвищення рівня цифрової грамотності, формування та розвиток цифрової компетентності державних службовців, удосконалення процесу оцінювання та вимог до цифрової компетентності кандидатів на державну службу, розроблення навчальних курсів, тренінгів та іспитів для державних службовців з питань цифрової грамотності; запровадження єдиного підходу до змісту, формату та методів підвищення кваліфікації державних службовців з питань цифрової грамотності та надання методичної підтримки конкурсним комісіям під час оцінювання рівня цифрової грамотності.

Однак аналіз вітчизняного законодавства засвідчує, що сфера цифрових навичок та компетентностей в Україні досі розвивається фрагментарно та певною мірою хаотично. Так, серед здійснених заходів лише:

- встановлення стандартами вищої освіти за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування" для ступенів бакалавра та магістра переліку цифрових навички випускників за освітніми програмами [4], однак вказаний перелік носить звужений характер;
- впровадження програм підвищення кваліфікації, які забезпечують навчальні можливості публічних службовців, проте налічується лише мізерна кількість програм, зміст яких розкриває питання цифрової грамотності, цифрової гігієни, цифрової трансформації, застосування цифрових сервісів Google в діяльності посадових осіб місцевого самоврядування, а також питання цифровізації діяльності органів місцевого самоврядування [6];

– включення цифрової грамотності до вимог управління організацією роботи та персоналом і до переліку потреб у професійному навчанні, який визначається під час визначення результатів виконання завдань державним службовцем [3];

– запровадження національного тесту на цифрову грамотність «Цифрограм» для державних службовців [11], проте його проходження не носить обов'язковий та системний характер.

Отже, нагальним постає питання щодо удосконалення системи розвитку цифрової грамотності публічних службовців. При цьому орієнтирами для України мають слугувати рекомендації європейських експертів [12], які передбачають здійснення комплексу заходів з управління цифровими навичками та талантами, який містить три основні складові:

– формування середовища для сприяння цифровій трансформації, перш за все, формування цифрової культури публічних службовців та культури навчання упродовж життя;

– визначення навичок для цифрової держави, що передбачає формування набору компетентностей, необхідних публічним службовцям у використанні цифрових інструментів і технологій, зокрема цифрової та інформаційної грамотності, когнітивних компетентностей та соціально-емоційних навичок, пов'язаних з цифровим урядуванням;

– формування цифрової робочої сили, що передбачає продуману стратегію підбору персоналу, справедливу, надійну і привабливу систему винагород з чітким плануванням кар'єри публічних службовців, здійснення інвестицій у їхнє професійне зростання та професійний розвиток.

Здійснення комплексу заходів для виконання визначених завдань сприятиме забезпеченню правового регулювання розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей публічних службовців, підвищення рівня їх цифрової грамотності, зменшення ризиків виникнення небезпек під час користування Інтернетом, відповідно прискорення процесів цифрової трансформації в Україні.

Література:

1. Деякі питання цифрового розвитку: постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 № 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення 25.06.2024)

2. Зелінський С. Е. Цифрова грамотність і цифрова освіта: порядок денний розвитку інформаційного суспільства. *Держслужбовець*. 2021. № 1. С. 34–36.

3. Про затвердження Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 № 640 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2017-%D0%BF#n11> (дата звернення 25.06.2024)
4. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування для другого (магістерського) рівня вищої освіти, наказ Міністерства освіти і науки від 04.08.2020 № 1001. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/08/05/281publichne-upravlinnya-ta-administruvannya-magistr.pdf> (дата звернення 25.06.2024)
5. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації від 3 березня 2021 р. № 167-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 25.06.2024)
6. Професійне навчання / Національне агентство України з питань державної служби. URL: <https://nads.gov.ua/diyalnist/profesiynenavchannya> (дата звернення 25.06.2024)
7. Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1467-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#n15> (дата звернення 25.06.2024)
8. Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text>
9. Уряд підтримав ініціативу Мінцифри та НАДС щодо навчання держслужбовців цифрової грамотності. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/uryad-pidtrimav-initsiativu-mintsifri-ta-nads-shchodo-navchannya-dierzshlzhbovtsiv-tsiyvrovoi-gramotnosti> (дата звернення 25.06.2024)
10. Цифрова грамотність населення України: звіт за результатами загально-національного опитування, 2021. https://osvita.diiia.gov.ua/uploads/0/2625-doslidzenna_2021_ukr.pdf (дата звернення 25.06.2024)
11. Цифрограм /Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diiia.gov.ua/digigram> (дата звернення 25.06.2024)
12. The OECD Framework for digital talent and skills in the public sector. OECD Working Papers on Public Governance 2021. No. 45. 78 p.